

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 675/2014-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Advokátska kancelária, Pražská 4, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 138/2012-487 z 20. marca 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 138/2012-487 z 20. marca 2013 v rozsahu, v akom ním bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Košice-okolie č. k. 17 C 140/2005-453 z 9. februára 2012 v časti o uložení povinnosti [REDAKOVANÉ] zaplatiť súdny poplatok za odvolanie žalobcu v sume 3 174,50 € (časť prvého výroku) a súdny poplatok za odvolanie podané [REDAKOVANÉ] v sume 99,50 € (tretí výrok), p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 138/2012-487 z 20. marca 2013 v rozsahu, v akom ním bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Košice-okolie č. k. 17 C 140/2005-453 z 9. februára 2012 v časti o uložení povinnosti [REDAKOVANÉ] zaplatiť súdny poplatok za odvolanie žalobcu v sume 3 174,50 € (časť prvého výroku) a súdny

poplatok za odvolanie podané [REDAKOVANÉ] v sume 99,50 € (tretí výrok), z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 418 € (slovom štyristoosemnaásť eur), a to na účet advokátky JUDr. Anny Lacovej, Pražská 4, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta 2013 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 138/2012-487 z 20. marca 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a uznesením Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17 C 140/2005-453 z 9. februára 2012 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“).

1.1 Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 675/2014-13 z 9. októbra 2014 prijal sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich práv uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 138/2012-487 z 20. marca 2013 v rozsahu, v akom ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 17 C 140/2005-453 z 9. februára 2012 v časti o uložení povinnosti sťažovateľovi zaplatiť súdny poplatok za odvolanie žalobcu v sume 3 174,50 € (časť prvého výroku) a súdny poplatok za odvolanie sťažovateľa v sume 99,50 € (tretí výrok), na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh, ako aj zo spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 140/2005, ktorý si ústavný súd vyžiadala, bol zistený tento skutkový stav:

2.1 Voči sťažovateľovi (ako jednému zo žalovaných) bola 24. novembra 2005 na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 140/2005 podaná žaloba, ktorou sa žalobca voči nemu domáhal určenia, že žalobca je výlučným vlastníkom určitých nehnuteľností v k. ú. [REDACTED] a kúpna zmluva medzi žalovanými týkajúca sa týchto nehnuteľností je neplatná. Dňa 18. augusta 2006 žalobca rozšíril žalobu aj na ďalšiu (tretiu) žalovanú, voči ktorej sa domáhal taktiež určenia vlastníctva, ako aj vyslovenia neplatnosti kúpnej zmluvy medzi ňou a sťažovateľom týkajúcej sa sporných nehnuteľností. Tieto procesné úkony okresný súd pripustil uznesením z 23. augusta 2006.

2.2 Okresný súd najskôr vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 151 000 Sk (150 000 Sk ako 5 % z hodnoty nehnuteľnosti určenej sumou 3 mil. Sk a 1 000 Sk za návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu), načo žalobca požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd mu uznesením z 28. júla „2004“ (zrejme 2006, pozn.) priznal oslobodenie nad sumu 12 000 Sk, ktoré žalobca aj skutočne zaplatil.

2.3 Okresný súd prvým rozsudkom zo 4. februára 2008 žalobu v celom rozsahu zamietol. Proti tomuto rozsudku sa žalobca 28. apríla 2008 odvolal, načo mu okresný súd uznesením (vyhotoveným na formulári tzv. vzoru 4) zo 7. mája 2008 uložil zaplatiť súdny poplatok v sume 12 000 Sk, teda zrejme v rozsahu priznaného oslobodenia od súdnych poplatkov. Krajský súd na základe tohto odvolania napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

2.4 Ďalším rozsudkom zo 17. decembra 2010 okresný súd určil, že kúpna zmluva medzi prvým a druhým žalovaným (sťažovateľom) je neplatná, kúpna zmluva medzi sťažovateľom a treťou žalovanou je tiež neplatná a že žalobca je výlučným vlastníkom sporných nehnuteľností v k. ú. [REDACTED]. Sťažovateľ a tretia žalovaná sa proti tomuto rozsudku odvolali 30. decembra 2010, načo im okresný súd uznesením (vzor 4) zo 4. januára 2011 uložil spoločne a nerozdielne zaplatiť súdny poplatok za podané

odvolanie v sume 5 211 €. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ s treťou žalovanou tiež odvolanie. Odvolanie proti rozsudku zo 17. decembra 2010 však podal 17. januára 2011 samostatne aj žalovaný v prvom rade, ktorému okresný súd uznesením (vzor 4) z 21. januára 2011 uložil samostatne zaplatiť súdny poplatok v sume 5 211 €. Žalovaný v prvom rade sa odvolal aj voči tomuto uzneseniu. Na základe podaných odvolaní krajský súd rozhodol tak, že rozsudok zo 17. decembra 2010 (vo veci samej) potvrdil, no obe uznesenia o súdnych poplatkoch zo 4. aj 21. januára 2011 zrušil ako nepreskúmateľné.

2.5 Okresný súd uznesením č. k. 17 C 140/2005-453 z 9. februára 2012 rozhodol tak, že

- prvým výrokom uložil žalovaným (medzi nimi aj sťažovateľovi), aby spoločne a nerozdielne zaplatili súdny poplatok v sume 6 349 €, z toho 3 147,50 € za žalobu a 3 147,50 € za odvolanie žalobcu proti rozsudku zo 4. februára 2008,

- druhým výrokom im uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v sume 8 508,93 €,

- tretím výrokom uložil každému zo žalovaných povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie proti rozsudku zo 17. decembra 2010 v sume 99,50 €.

Na odôvodnenie prvého výroku okresný súd poukázal na § 2 ods. 1 písm. a) a § 2 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a o poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) účinného v čase podania žaloby (24. novembra 2005) „*a tiež v čase podania odvolania žalobcu (28. 4. 2008)*“, z ktorých vyplýva, že v prípade oslobodenia navrhovateľa a odvolateľa, ktorí sú inak poplatníkmi súdneho poplatku za návrh a za odvolanie, od súdnych poplatkov zaplatí súdny poplatok neúspešný žalovaný. Výška súdneho poplatku v prípade žalôb o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti v uvedenom čase sa podľa okresného súdu určovala z hodnoty nehnuteľnosti [položka 1 písm. a) a spoločná poznámka k položkám 1 a 2 v prílohe zákona o súdnych poplatkoch]. Hodnotu sporných nehnuteľností okresný súd určil na 2 112 700 Sk podľa znaleckého posudku predloženého žalobcom za konania, z čoho 5 % je 105 635 Sk, k tomu pripočítal po 1 000 Sk za dva návrhy na určenie neplatnosti právneho úkonu, teda celkovo 107 635 Sk. Keďže žalobca zaplatil 12 000 Sk,

uložil žalovaným povinnosť zaplatiť zvyšných 95 635 Sk, teda 3 174,50 €. Rovnako postupoval aj vo vzťahu k poplatku za odvolanie, ktoré žalobca podal proti rozsudku zo 4. februára 2008, keďže sa naň podľa názoru okresného súdu vzťahovala totožná právna úprava.

Pri druhom výroku okresný súd na určenie tarifnej odmeny advokáta žalobcu (§ 10 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ďalej len „advokátska tarifa“ alebo „vyhláška“) použil tiež hodnotu nehnuteľnosti 2 112 700 Sk, z ktorej vypočítal hodnotu jedného úkonu právnej služby na sumu 565,96 €, a následne priznal žalobcovi náhradu za celkom 12 úkonov právnej služby (za niektoré z nich len jednu štvrtinu, za niektoré dvojnásobok základnej sadzby), ako aj cestovné náhrady, náhradu za stratu času a zaplatenú časť súdneho poplatku v sume 12 000 Sk.

Vo vzťahu k tretiemu výroku okresný súd poukázal na to, že v čase vydania rozsudku zo 17. decembra 2010 platila „nová právna úprava“ zákona o súdnych poplatkoch, v zmysle ktorej sa žaloby o určenie vlastníctva nehnuteľnosti spoplatňujú ako konania, ktorých predmet nemožno oceniť peniazmi, teda sumou 99,50 €. Okresný súd uzavrel, že *„vychádzajúc z novej právnej úpravy v čase začatia odvolacieho konania preto súd v určenej lehote zaviazal každého zo žalovaných na zaplatenie jednotného súdneho poplatku... v sume 99,50 eura...“*. Z odôvodnenia však nie je zrejmé, či okresný súd považoval žalovaných za nerozlučných alebo samostatných spoločníkov.

2.6 Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ spolu s treťou žalovanou odvolanie s návrhom na zrušenie uznesenia. V ňom vzniesli v podstate tieto námietky:

6.a) Okresný súd neuviedol, či považuje žalovaných za nerozlučných alebo samostatných spoločníkov. Podľa odvolateľov si žalobca uplatňoval rovnaké právo proti všetkým žalovaným, v dôsledku čoho boli nerozlučnými spoločníkmi a mali platiť súdny poplatok spoločne a nerozdielne.

6.b) Žalobca nadobudol sporné nehnuteľnosti v roku 2003, kedy bola ich cena určená na 294 030 Sk. V žalobe ju ohodnotil na sumu 3 mil. Sk a následne predložil znalecký

posudok na 2 112 700 Sk. Okresný súd tieto rozporné údaje neverifikoval, hoci ich žalovaní spochybňovali.

6.c) Žalobca sa v žalobe domáhal tak určenia neplatnosti kúpnych zmlúv, čo sa spoplatňovalo len podľa položky 1 písm. b) sadzobníka súdnych poplatkov, ako aj určenia vlastníctva. Okresný súd tak mal podľa odvolateľov vykladať zákon v prospech poplatníka (s odkazom na 4 Cdo 268/2005) a vyrubiť súdny poplatok len podľa uvedenej položky vo výške 1 000 Sk.

6.d) Podľa právnej úpravy od 1. júla 2007 sa žaloby o určenie vlastníckeho práva spoplatňujú, ako keby ich predmet bol neoceniteľný peniazmi, čo odvolatelia dokladujú aj citátom z dôvodovej správy k zákonu č. 273/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Preto je súdny poplatok za odvolanie podané 28. apríla 2008 vo výške 3 174,50 € protizákonný a mal byť vyrubený len v sume 99,50 €.

6.e) Okresný súd pochybil aj pri určení výšky tarifnej odmeny advokáta. Podľa odvolateľov sa malo v danej veci vychádzať tiež z neoceniteľnosti predmetu konania, keďže išlo o platnosť, resp. neplatnosť právneho úkonu (s odkazom na 2 M Cdo 18/2008). Odvolatelia poukázali na „ustálenú súdnu prax, ako aj rozhodovaciu činnosť ústavného súdu“, podľa ktorej sa základ na výpočet tarifnej odmeny určuje podľa rovnakých kritérií ako základ pre určenie súdneho poplatku, pričom okresný súd postupoval v rozpore s ňou.

6.f) Odvolatelia tiež spochybnili predpoklady oslobodenia žalobcu od súdneho poplatku.

6.g) Napokon žiadali okresný súd o aplikáciu § 150 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), keďže na vedenie sporu podľa nich nedali príčinu, sporné nehnuteľnosti nadobudli na úver, no nikdy ich neužívali.

Samostatné odvolanie proti tomuto uzneseniu podal aj žalovaný v prvom rade.

2.7 Krajský súd uznesením č. k. 2 Co 138/2012-487 z 20. marca 2013 uznesenie okresného súdu potvrdil, pričom v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Proti... uzneseniu sa včas odvolali všetci traja žalovaní. Žalovaný v 1. rade navrhol uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Má za to, že súd prvého

stupňa nesprávne vyrubil súdne poplatky, keďže išlo o neplatnosť zmluvy, nejde o žalobu o peňažné plnenie, a preto predmet sporu nemožno vyjadriť v peniazoch. Poukázal na to, že žalobca doložil do spisu len neúplné ocenenie znalca [REDAKOVANÉ], pričom ten istý znalec ocenil spornú nehnuteľnosť ku dňu 23. 4. 2003 na 294.030,- Sk. Toto doloženie ocenenia je potom nepreskúmateľné pre jeho nezrozumiteľnosť a neurčitosť. Pokiaľ ide o ocenenie sporných nehnuteľností má za to, že súd prvého stupňa sa neriadil pokynmi krajského súdu, ktorý je pre neho záväzný. Výrok uznesenia o trovách právneho zastúpenia považuje za nejasný a nezrozumiteľný, keďže nie je z výroku zrejmé, ktorému právnenému zástupcovi sa majú trovy zaplatiť, či právnenému zástupcovi žalobcu alebo niektorému z právnych zástupcov žalovaných. V podstate namietali, že oni žiadnym spôsobom nedali príčinu pre zahájenie tohto konania, nijako sa nepodieľali ani na dohodách medzi žalobcom a žalovanými v 1. rade, na vyplatenie kúpnej ceny podľa kúpnej zmluvy si zabezpečili finančné prostriedky prostredníctvom úveru, ktorý aj toho času splácajú, nehnuteľnosť nikdy neužívali, aj keď počas celej doby trvania súdneho sporu žalovaná v 3. rade uhrádzovala daň z nehnuteľnosti, uhrádzala všetky platby domového odpadu a podobne, teda s predmetom vlastníctva mala len výdavky. Žalovaní navrhli súdu s poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 150 O. s. p. náhradu trov konania nepriznať. Na základe toho navrhli teda uznesenia súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. ...

Správne, výstižné a presvedčivé sú aj dôvody... uznesenia, na ktoré v celom rozsahu odvolací súd poukazuje. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o súdny poplatok, ako aj pokiaľ ide o trovy konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovanými v 1. až 3. rade. K záverom súdu prvého stupňa nemá čo doplniť, odvolanie žalovaných v 1. až 3. rade považuje v celom rozsahu za nedôvodné.

Pokiaľ ide o odvolanie žalovaného v 1. rade čo do hodnoty nehnuteľnosti, v tomto smere sa súd prvého stupňa stotožňuje s výkladom súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o zistenie hodnoty nehnuteľností. Ocenenie nehnuteľnosti bolo vykonané znaleckým posudkom, je jasné a zreteľné, a preto správne súd prvého stupňa postupoval pri výpočte hodnoty nehnuteľnosti z tohto znaleckého posudku [REDAKOVANÉ].

Pokiaľ ide o odvoláciu námietku žalovaných v 2. a 3. rade týkajúcu sa toho, že nedali príčinu pre zahájenie konania a že sú dôvody pre použitie ust. § 150 O. s. p. pri rozhodovaní o trovách konania, odvolací súd má za to, že toto odvolanie je nedôvodné, keďže ani odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa nevzhladol, že by tu boli dané dôvody hodné osobitného zreteľa pre rozhodnutie podľa ust. § 150 O. s. p. Samotná skutočnosť, že žalovaní v 2. a 3. rade ako ďalší kupujúci museli byť účastníkmi tohto sporu, je nepochybná a ako účastníci sporu boli v tomto spore neúspešní, a preto v zmysle zásady úspechu vyplývajúcej § 142 ods. 1 O. s. p. sú povinní všetci spoločne zaplatiť žalobcovi trovy konania, ktoré mu pri bránení jeho práva vznikli.“

2.8 Napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 17. júna 2013.

3. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu smeruje sťažnosť sťažovateľa, ktorý vidí porušenie svojich práv uvedených v záhlaví tohto uznesenia tým, že krajský súd nijako nereagoval na jeho námietky zhrnuté v bode Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ spolu s trefou žalovanou odvolanie s návrhom na zrušenie uznesenia. V ňom vzniesli v podstate tieto námietky: písm. Okresný súd neuviedol, či považuje žalovaných za nerozlučných alebo samostatných spoločníkov. Podľa odvolateľov si žalobca uplatňoval rovnaké právo proti všetkým žalovaným, v dôsledku čoho boli nerozlučnými spoločníkmi a mali platiť súdny poplatok spoločne a nerozdielne., Podľa právnej úpravy od 1. júla 2007 sa žaloby o určenie vlastníckeho práva spoplatňujú, ako keby ich predmet bol neoceniteľný peniazmi, čo odvolatelia dokladujú aj citátom z dôvodovej správy k zákonu č. 273/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Preto je súdny poplatok za odvolanie podané 28. apríla 2008 vo výške 3 174,50 € protizákonný a mal byť vyrubený len v sume 99,50 €. a Okresný súd pochybil aj pri určení výšky tarifnej odmeny advokáta. Podľa odvolateľov sa malo v danej veci vychádzať tiež z neoceniteľnosti predmetu konania, keďže išlo o platnosť, resp. neplatnosť právneho úkonu (s odkazom na 2 M Cdo 18/2008). Odvolatelia poukázali na „ustálenú súdnu prax, ako aj rozhodovaciu činnosť ústavného súdu“, podľa ktorej sa základ na výpočet tarifnej odmeny určuje podľa rovnakých kritérií

ako základ pre určenie súdneho poplatku, pričom okresný súd postupoval v rozpore s ňou., v dôsledku čoho je jeho uznesenie arbitrárne. Na tomto základe sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... uznesením Krajského súdu... sp. zn. 2Co/138/2012-487 zo dňa 20. 03. 2013... porušené bolo

2. Uznesenie Krajského súdu... sp. zn. 2Co/138/2012-487 zo dňa 20. 03. 2013 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd... je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu... zaplatiť finančné zadosťučinenie sťažovateľovi...

4. Krajský súd... je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania...“

II.

4. Ústavnému súdu bolo 28. novembra 2014 doručené vyjadrenie predsedu krajského súdu, ktorý vo svojom stanovisku uviedol, že krajský súd v napadnutom uznesení nereagoval na kľúčový argument sťažovateľa týkajúci sa neaplikovania účinnej právnej normy na skutkový stav zo strany okresného súdu a podľa krajského súdu je potrebné dať za pravdu sťažovateľovi, že ku dňu podania žaloby (23. novembra 2005) bol súdny poplatok z návrhu v inom znení ako súdny poplatok za odvolanie v čase jeho podania (odvolanie žalobcu z 28. apríla 2008 voči rozsudku okresného súdu zo 4. februára 2008). Krajský súd zároveň súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

5. Dňa 12. decembra 2014 bola ústavnému súdu doručená replika sťažovateľa k vyjadreniu krajského súdu, v ktorej sťažovateľ neuviedol nové argumenty a zopakoval, že vzhľadom na vyjadrenie krajského súdu trvá na stanovisku, že jeho sťažnosť je dôvodná. Taktiež sťažovateľ súhlasil s upustením od ústneho pojednávania v konaní pred ústavným súdom.

III.

6. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažnosť, ktorou sťažovateľ predovšetkým namieta, že krajský súd v napadnutom uznesení nijako nereagoval na jeho argument, podľa ktorého okresný súd pri rozhodovaní o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie neakcentoval platnú a účinnú právnu úpravu týkajúcu sa súdnych poplatkov vzťahujúcu sa na čas podania odvolania žalobcom.

7. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

7.1 Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy nachádzame v ústave v čl. 46 a nasl. ústavy (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces).

7.2 Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05).

7.3 Podľa stálej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

7.4 Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia.

7.5 Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v ním rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvoľou súdu.

7.6 Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť bez ohľadu na to, či sa odvolací (prípadne dovolací) súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších súdov, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov (pozri napr. *Helle v. Fínsko*, č. 20772/92, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. 12. 1997, bod 60; *Rajkovič v. Chorvátsko*, č. 50943/99, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 3. 5. 2001, bod 2].

7.7 Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.

8. Podľa položky 1 časti I (Poplatky vyberané v občianskom súdom konaní) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch účinného do 30. 6. 2007, „z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba: b) ak

nemožno predmet konania oceniť peniazmi - 3 000 Sk“. Podľa bodov 1 a 3 spoločných poznámok k položkám 1 a 2 časti I (Poplatky vyberané v občianskom súdom konaní) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch, účinných do 30. 6. 2007 „z návrhu na začatie konania o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, sa poplatok vyberie podľa písmena b) týchto položiek. Ak ide o určenie vlastníctva, poplatok sa vyrubí z ceny predmetu, ku ktorému sa má vlastníctvo určiť. Ak odvolanie podá navrhovateľ i odporca, platí každý z nich poplatok podľa ceny predmetu svojho odvolania“.

8.1 Podľa položky 1 časti I (Poplatky vyberané v občianskom súdom konaní) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch účinného od 1. 7. 2007 do 31. 12. 2008 (t. j. v čase podania odvolania žalobcom 28. apríla 2008 voči rozsudku okresného súdu zo 4. februára 2008), „z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba: b) ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi - 3 000 Sk“. Podľa bodov 1 a 3 spoločných poznámok k položkám 1 a 2 časti I (Poplatky vyberané v občianskom súdom konaní) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch, účinných od 1. 7. 2007 do 31. 12. 2008 „z návrhu na začatie konania o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, a z návrhu na vypratanie nehnuteľnosti, bytu a nebytových priestorov alebo na vydanie veci sa poplatok vyberie podľa písmena b) týchto položiek. Poplatky podľa rovnakej sadzby sa platia i v odvolacom konaní vo veci samej. Ak odvolanie podá navrhovateľ i odporca, platí každý z nich poplatok podľa ceny predmetu svojho odvolania.“.

8.2 Z citovanej právnej úpravy vyplýva, že v čase podania odvolania žalobcom 28. apríla 2008 voči rozsudku okresného súdu zo 4. februára 2008 sa súdny poplatok za odvolanie voči súdnemu rozhodnutiu vo veci určenia vlastníctva nevyrubil z ceny predmetu, ku ktorému sa má vlastníctvo určiť, ale sa vyberal podľa písmena b) položky 1 časti I (Poplatky vyberané v občianskom súdom konaní) sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch.

8.3 Na uvedenú skutočnosť sťažovateľ upozornil vo svojom odvolaní proti uzneseniu

okresného súdu

. k. 17 C 140/2005-453 z 9. februára 2012, avšak krajský súd na túto kľúčovú námietku sťažovateľa nereagoval, hoci okresný súd v odôvodnení prvého výroku uznesenia k výpočtu výšky súdneho poplatku za podané odvolanie uviedol, že výška súdneho poplatku v prípade žalôb o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti v uvedenom čase sa podľa okresného súdu určovala z hodnoty nehnuteľnosti.

8.4 Vo vzťahu k tretiemu výroku okresný súd poukázal na to, že v čase vydania rozsudku zo 17. decembra 2010 platila „*nová právna úprava*“ zákona o súdnych poplatkoch, v zmysle ktorej sa žaloby o určenie vlastníctva nehnuteľnosti spoplatňujú ako konania, ktorých predmet nemožno oceniť peniazmi, teda sumou 99,50 €. Okresný súd uzavrel, že „*vychádzajúc z novej právnej úpravy v čase začatia odvolacieho konania preto súd v určenej lehote zaviazal každého zo žalovaných na zaplatenie jednotného súdneho poplatku... v sume 99,50 eura...*“. Z odôvodnenia však nie je zrejmé, či okresný súd vo vzťahu k tretiemu výroku považoval žalovaných za nerozlučných alebo samostatných spoločníkov, na čo sťažovateľ vo svojom odvolaní poukázal, avšak krajský súd na jeho námietku v napadnutom uznesení nereagoval, pričom ide o podstatnú otázku spôsobu úhrady súdneho poplatku.

8.5 Summa summarum, krajský súd sa síce stotožnil s odôvodnením uznesenia okresného súdu, avšak nezaoberal sa a nevyjadril sa k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prerokúvanú vec. Podstatné pritom bolo odpovedať na námietky sťažovateľa, ktoré sa aj vzhľadom na citovanú právnu úpravu súdnych poplatkov v čase podania odvolania žalobcom dňa 28. apríla 2008 voči rozsudku okresného súdu zo 4. februára 2008 zdajú byť viac než relevantné a odpoveď na ne je jednoznačne pre spravodlivé rozhodnutie veci potrebná. Z toho dôvodu je zrejmé, že záver krajského súdu, podľa ktorého k odôvodneniu uznesenia okresného súdu nemal „*čo dodať*“, je vyslovene arbitrárny a samotné napadnuté uznesenie tak nesie záťaž porušenia procesných práv sťažovateľa v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Na základe prezentovaných záverov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené

v bode 1 a 2 výroku tohto nálezu.

10. Sťažovateľ taktiež navrhol, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur.

10.1 Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva alebo slobody v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody. Ústavný súd v okolnostiach prípadu prihliadol najmä na predmet konania pred krajským súdom, teda čo bolo v stávke („at stake“) pre sťažovateľa.

10.2 Keďže ústavný súd vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie, ktorý opätovne vo veci rozhodne, a tým rozhodne aj o otázke legitímnej výšky úbytku na majetku sťažovateľa z dôvodu povinnosti zaplatiť súdny poplatok v konkrétnej výške, ústavný súd konštatuje, že pre dovŕšenie ochrany porušených ústavných procesných práv sťažovateľa nateraz postačuje zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie v zmysle bodu 2 výroku tohto nálezu. Na tomto základe ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 4 výroku).

IV.

11. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli sťažovateľovi v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice (ďalej len „právna zástupkyňa“) v konaní pred ústavným súdom (bod 3 výroku).

11.1 Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky.

11.2 Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania za 2 úkony právnej služby v roku 2013 (prevzatie a príprava právneho zastúpenia, podanie sťažnosti) a 1 úkon právnej služby v roku 2014 (replika k vyjadreniu krajského súdu).

11.3 Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2013 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 804 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 134 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 8,04 eur). Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2012 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 781 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 130,17 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 7,81 eur).

11.4 Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania za dva úkony právnej služby v roku 2013 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 260,34 eur (2 x 130,17 eur) a režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 15,62 eur (2 x 7,81 eur). Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania taktiež za jeden úkon právnej služby v roku 2014 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky v sume 134 eur a režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky v sume 8,04 eur. Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) Finančnej správy Slovenskej republiky nie je právna zástupkyňa subjektom registrovaným pre DPH. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania spolu v sume 418 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2015